

บทที่ ๗

กรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ^๑

๗.๑ กรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ

เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำของประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถสร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุดให้แก่ประเทศ ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ภาครัฐและประชาชน มีความเหมาะสมและเป็นธรรม ขณะเดียวกันการดำเนินงานด้านการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำของภาคเอกชนจะต้องเป็นไปโดยใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยและเหมาะสมตามหลักวิชาการ สามารถป้องกันอันตรายและป้องกันปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำไว้ ดังนี้

๗.๑.๑ ด้านการบริหารจัดการแหล่งแร่ทองคำ

เนื่องจากแร่ทองคำเป็นแร่เศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูงและสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการลงทุนสำรวจและลงทุนทำเหมืองแร่ทองคำ ทั้งการลงทุนของคนไทยเองและร่วมลงทุนกับบริษัทต่างชาติ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยี และได้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ประเทศสูงสุด โดยกำหนดวิธีการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาแหล่งแร่ทองคำดังต่อไปนี้

๗.๑.๑.๑ ในพื้นที่ศักยภาพแหล่งแร่ทองคำที่ภาครัฐได้สำรวจและมีข้อมูลเพียงพอ กระทรวงอุตสาหกรรมจะประกาศกำหนดเขตเป็นพื้นที่เพื่อการพัฒนาเหมืองแร่ทองคำเป็นโครงการใหญ่และเปิดประมูลสิทธิเข้าสำรวจและทำเหมืองในพื้นที่ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งจะประกาศเป็นคราว ๆ ไป ตามความเหมาะสมของพื้นที่แหล่งแร่ โดยในการประกาศกำหนดเขตเป็นพื้นที่เพื่อการพัฒนาเหมืองแร่ทองคำเป็นโครงการใหญ่นั้น จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนในพื้นที่ประกอบการดำเนินการด้วย ทั้งนี้ จะบริหารจัดการไม่ให้เกิดการประกาศพื้นที่ดังกล่าวเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการผลิตแร่ชนิดอื่น

๗.๑.๑.๒ การขอสิทธิสำรวจแร่ทองคำในพื้นที่ทั่วไป นอกจากพื้นที่ตาม ข้อ ๗.๑.๑.๑ สามารถทำได้โดยการขออนุญาตอาชญาบัตรพิเศษเพื่อสำรวจแร่ทองคำ

๗.๑.๑.๓ การทำเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ทั่วไป นอกจากพื้นที่ตาม ข้อ ๗.๑.๑.๑ สามารถทำได้โดยการขออนุญาตประทานบัตรเพื่อทำเหมืองแร่ทองคำ โดยผู้ขอต้องได้รับอาชญาบัตรพิเศษเพื่อสำรวจแร่ทองคำมาแล้วในพื้นที่ที่ยื่นคำขอประทานบัตร

๗.๑.๑.๔ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการทำเหมืองแร่ทองคำตลอดห่วงโซ่การผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ การทำเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่แหล่งแร่ที่สามารถผลิตเป็นโลหะ

^๑ การจัดทำกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ เป็นไปตามข้อ ๕ ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๙ เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ

ผสมทองคำในเชิงธุรกิจได้ ผู้ประกอบการเหมืองแร่ต้องสนองตอบนโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรมในการเพิ่มมูลค่าแร่ทองคำด้วยการทำเป็นโลหะทองคำบริสุทธิ์ภายในประเทศโดยส่งเข้าโรงงานของผู้ประกอบการภายในประเทศ หรือโดยการจัดตั้งโรงงานเองหรือร่วมกับผู้ลงทุนรายอื่น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ กระทรวงอุตสาหกรรมจะไม่อนุญาตให้ส่งออกโลหะผสมทองคำที่ได้จากการทำเหมืองไปต่างประเทศอีก

๗.๑.๑.๕ ในกรณีที่มีการนำผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามาปฏิบัติงาน จะต้องมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ผู้ปฏิบัติงานชาวไทยสามารถปฏิบัติงานแทนได้ภายในเวลา ๕ ปี และการจ้างเหมืองงานก่อสร้าง งานพัฒนาหรือทำเหมือง และงานบริการต่าง ๆ จะต้องใช้บริการจากผู้ประกอบการไทยเป็นหลัก

๗.๑.๑.๖ ไม่มีการให้สิทธิประโยชน์ด้านส่งเสริมการลงทุนให้กับโครงการทำเหมืองแร่ทองคำในด้านภาษีต่าง ๆ

๗.๑.๑.๗ ส่งเสริมให้มีช่องทางในการปรึกษาหารือและยกระดับการมีส่วนร่วมในเชิงนโยบายระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่การผลิต ทั้งอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ (Forward linkages) เพื่อให้สินค้าที่วัตถุดิบทองคำภายในประเทศได้รับการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ตลอดจนเกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มและนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรมตลอดห่วงโซ่การผลิตในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ

๗.๑.๒ ด้านผลประโยชน์ตอบแทนแก่รัฐและท้องถิ่น

เพื่อให้การพัฒนาแหล่งแร่ทองคำของประเทศ เป็นไปโดยเหมาะสมทั้งทางด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เกิดประโยชน์ต่อประเทศและประชาชนอย่างแท้จริง ให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนดนโยบายในการเรียกเก็บผลประโยชน์ตอบแทนจากการพัฒนาแหล่งแร่ทองคำในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ เงินผลประโยชน์พิเศษเพื่อประโยชน์แก่รัฐ ค่าภาคหลวงแร่ การจัดตั้งกองทุนพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ เพื่อการตอบแทนแก่รัฐและท้องถิ่น ให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย ดังต่อไปนี้

๗.๑.๒.๑ ผลประโยชน์ตอบแทนแก่รัฐ

นอกจากค่าภาคหลวง ภาษีเงินได้นิติบุคคล หรือภาษีและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่ผู้ขอจะต้องจ่ายให้แก่รัฐตามกฎหมายแล้ว ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์พิเศษในรูปของเงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันให้แก่รัฐ ทั้งในชั้นการขออาชญาบัตรพิเศษและการขออนุญาตประทานบัตร ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนด โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม คำนึงค่าและเป็นธรรมต่อภาครัฐ ครอบคลุมปัจจัยด้านราคาทองคำ ความผันแปรตามศักยภาพของแหล่งแร่ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม อีกทั้งจะกำหนดพิสัยอัตราค่าภาคหลวงแร่ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ เช่น ต้นทุนการผลิต และสถานการณ์ราคาทองคำ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและคุ้มค่าแก่ทุกฝ่าย

๗.๑.๒.๒ ผลประโยชน์ตอบแทนแก่ท้องถิ่น

ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนแก่ท้องถิ่นในรูปของเงิน หรือผลประโยชน์อย่างอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่ประทานบัตรเหมืองแร่ทองคำตั้งอยู่ และองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่อยู่ติดกัน ตามหลักเกณฑ์ที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนด โดยอาจใช้พื้นฐานจากสัดส่วนของรายได้จากการผลิตแร่ หรือ

อัตราต่อหน่วยการผลิตแร่ หรือหลักเกณฑ์อื่น ๆ ที่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนพัฒนาหมู่บ้านรอบพื้นที่เหมืองแร่ เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านรอบเหมืองแร่ ทั้งในด้านการพัฒนาอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ โดยมีตัวแทนจากหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการบริหารกองทุนร่วมกับกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และหน่วยราชการอื่นเพื่อให้สามารถบริหารจัดการกองทุนได้ตรงกับความต้องการและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนได้อย่างแท้จริง โดยให้เก็บสะสมเงินในบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนด ทั้งนี้ หากโครงการทำเหมืองเสร็จสิ้นแล้ว แต่ยังคงมีเงินกองทุนเหลืออยู่ให้คณะกรรมการบริหารจัดการเงินกองทุนต่อไป

๗.๑.๓ ด้านความปลอดภัย การป้องกันรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูพื้นที่

เพื่อให้การพัฒนาแหล่งแร่ทองคำเป็นไปด้วยความระมัดระวังและเคร่งครัดต่อการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อปกป้องรักษาความปลอดภัยต่อชีวิตและสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานและประชาชน ตลอดจนการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านกิจกรรมการสำรวจแร่ หรือการทำเหมืองแร่แล้วให้กลับคืนสู่ธรรมชาติหรือสามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนดนโยบายในการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูพื้นที่ รวมทั้งการให้ผู้ขอจัดตั้งกองทุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมและการเยียวยาต่าง ๆ กรณีเกิดปัญหาได้อย่างทันทั่วถึงที่ ตลอดจนการจัดระบบการตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนได้ ดังต่อไปนี้

๗.๑.๓.๑ ในขั้นตอนการสำรวจแร่ ผู้ขอจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักวิชาการและรายละเอียดเงื่อนไขตามแผนงานที่ได้รับอนุญาต แผนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและแผนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ และต้องวางหลักประกันการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูพื้นที่หลังเสร็จสิ้นโครงการสำรวจแร่ แต่ทั้งนี้ หากตรวจพบว่าการปฏิบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนด อาจเป็นเหตุให้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตได้

๗.๑.๓.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ใบอนุญาตแต่งแร่ ใบอนุญาตประกอบโลหกรรม หรือใบอนุญาตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ขอจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ ๑: โครงการเหมืองแร่ทองคำที่เข้าข่ายโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผู้ขอจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ตามที่ทางราชการกำหนด ทั้งนี้ มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลกระทบต่าง ๆ รวมทั้งเงื่อนไขเพิ่มเติมจะเป็นส่วนหนึ่งในเงื่อนไขประกอบการอนุญาตประทานบัตร ซึ่งหากผู้ขอไม่ปฏิบัติตามจะเป็นเหตุให้ถูกเพิกถอนประทานบัตรได้

ประเภทที่ ๒: โครงการเหมืองแร่ทองคำที่เข้าข่ายโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ผู้ขอจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โครงการที่เข้าข่ายอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ (EHIA) ตามที่ทางราชการกำหนด ทั้งนี้ มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลกระทบต่าง ๆ รวมทั้งเงื่อนไขเพิ่มเติมจะเป็นส่วนหนึ่งในเงื่อนไขประกอบการอนุญาตประทานบัตร ซึ่งหากผู้ขอไม่ปฏิบัติตามจะเป็นเหตุให้ถูกเพิกถอนประทานบัตรได้

๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามรายละเอียดเงื่อนไขที่ได้รับอนุญาต ทั้งเงื่อนไขที่เป็นข้อบังคับตามกฎหมายและเงื่อนไขที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนดเพิ่มเติมในส่วนการจัดตั้งกองทุน การเอาประกันภัย การปิดเหมือง การเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมถึงการฟื้นฟูพื้นที่ในช่วงระหว่างการทำเหมืองและภายหลังการปิดเหมือง

(๑) กองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการฟื้นฟูพื้นที่โครงการทั้งพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแล้ว พื้นที่กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และพื้นที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำเหมือง เพื่อฟื้นคืนสภาพพื้นที่ให้สอดคล้องกับแผนการทำเหมือง และเป็นไปตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

(๒) กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ เพื่อใช้เป็นงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังสุขภาพประชาชนรอบพื้นที่เหมืองแร่ ทั้งในช่วงระหว่างการทำเหมืองและภายหลังสิ้นสุดการทำเหมือง

(๓) กองทุนประกันความเสี่ยง เพื่อใช้เป็นงบประมาณสำหรับแก้ไขปัญหาลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่เกิดจากการทำเหมืองแร่และกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

(๔) การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองตามที่คณะกรรมการแร่กำหนด เพื่อเป็นหลักประกันให้ผู้ประกอบการฟื้นฟูพื้นที่ที่ผ่านการทำเหมืองแร่และจัดการสภาพแวดล้อมในเขตประทานบัตรตามที่ได้กำหนดเป็นมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ครบถ้วน และดูแลสภาพพื้นที่โครงการภายหลังสิ้นสุดการทำเหมืองเป็นระยะเวลาหนึ่งตามที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามข้อ ๗.๑.๓.๒ และแผนการปิดเหมือง รวมทั้งเป็นหลักประกันในการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ในกรณีที่เกิดผลกระทบจากการทำเหมืองแร่

(๕) การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอกตามวงเงินที่คณะกรรมการแร่กำหนด เพื่อให้ผู้ขอจัดทำประกันภัยที่คุ้มครองความเสียหายต่อชุมชนที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบจากการทำเหมืองแร่

(๖) การประกอบการจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานสากล ซึ่งกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะกำหนดให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามความเหมาะสม

การบริหารจัดการกองทุนต่าง ๆ จะใช้หลักเกณฑ์ตามที่กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนด

๗.๑.๓.๔ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการทำเหมือง การแต่งแร่ และการประกอบโลหกรรม ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดในการจัดทำแนวกั้นชนการทำเหมือง และการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีการศึกษาข้อมูลทางธรณีวิทยาเกี่ยวกับการปนเปื้อนของโลหะหนักหรือสารพิษ และการเจ็บป่วยที่อาจเกิดจากสารเคมีหรือมลพิษที่เกิดจากการทำเหมืองของประชาชนในพื้นที่ก่อนและหลังการทำเหมือง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเปรียบเทียบผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการทำเหมืองให้ชัดเจน เพื่อป้องกันและแก้ไข

ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ การตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมและตรวจสอบสุขภาพของประชาชน ควรเริ่มดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจแร่ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สมบูรณ์ที่สุด

๗.๑.๔ ด้านการกำกับดูแลการประกอบการ

เพื่อให้การพัฒนาแหล่งแร่ทองคำของผู้ประกอบการเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ถูกหลักวิชาการ และสอดคล้องตามเงื่อนไขต่าง ๆ ประเภอบการอนุญาตประทานบัตร และใบอนุญาตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินงานต่าง ๆ ของผู้ประกอบการเป็นไปโดยเรียบร้อย ไม่มีเหตุในการสร้างอันตราย ความเสียหาย หรือข้อขัดแย้งกับชุมชนหรือท้องถิ่น ให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กำหนดนโยบายในการกำกับดูแลการประกอบการตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจแร่ การทำเหมืองแร่ จนถึงขั้นการฟื้นฟูพื้นที่ ดังต่อไปนี้

๗.๑.๔.๑ กำกับดูแลการดำเนินงานของผู้ประกอบการอย่างใกล้ชิด ตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจแร่ การทำเหมืองแร่ การแต่งแร่ การประกอบโลหกรรม การจัดการของเสียจากโครงการ การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพพื้นที่ โดยจะบังคับใช้กฎหมายและใช้ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการ

๗.๑.๔.๒ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมืองแร่ทองคำ ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมืองตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย ตัวแทนผู้ถือประทานบัตร ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพ เพื่อตรวจสอบ ควบคุม และเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง โดยผู้ถือประทานบัตรต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของคณะกรรมการ

๗.๑.๔.๓ เมื่อมีผู้ร้องเรียนหรือปรากฏว่าการทำเหมืองแร่ทองคำเกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของประชาชนและไม่อาจหาข้อยุติได้ ให้คณะกรรมการแสวงหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยโดยรวดเร็วและเป็นธรรมตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด

ทั้งนี้ ในกรณีที่ปรากฏว่าผลกระทบเกิดจากการทำเหมือง ผู้ถือประทานบัตรจะต้องเยียวยาผลกระทบภายในระยะเวลาที่กำหนด หากผู้ถือประทานบัตรไม่เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ นำเงินจากหลักประกันหรือค่าสินไหมทดแทนจากการประกันภัย มาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และแจ้งให้ผู้ถือประทานบัตรนำหลักประกันมาวางหรือจัดทำประกันภัยให้ครบถ้วนตามเดิม ในกรณีที่ผู้ถือประทานบัตรไม่วางหลักประกันหรือจัดทำประกันภัยให้ครบถ้วนตามเดิม ภายในกำหนดเวลาโดยไม่มีเหตุอันควร ให้อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่มีคำสั่งเพิกถอนประทานบัตร

๗.๑.๔.๔ ผู้ได้รับอนุญาตต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายที่เกิดจากการประกอบกิจการ ในกรณีที่ค่าเสียหายเกิดขึ้นในเขตที่ได้รับอนุญาตให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการกระทำของผู้ได้รับอนุญาต ศาลมีอำนาจกำหนดค่าสินไหมทดแทนสำหรับค่าเสียหายต่อจิตใจที่เป็นผลเนื่องมาจากความเสียหายทางร่างกาย สุขภาพหรืออนามัยด้วย และหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาตรู้อยู่แล้วว่าการประกอบกิจการไม่ปลอดภัยแต่ยังดำเนินการ หรือไม่รู้เพราะเหตุประมาทอย่างร้ายแรง

ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่จริงนั้น ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๔๒ ของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

๗.๑.๕ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอน ทั้งในด้านการอนุญาต ตรวจสอบกำกับดูแล ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนที่เกี่ยวกับการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำจะเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๗.๑.๕.๑ ในการขออนุญาตสำรวจแร่หรือประทานบัตรเหมืองแร่ จะต้องมีการแจ้งให้ประชาชนในพื้นที่ทราบล่วงหน้าตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด

๗.๑.๕.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด สำหรับกรณีที่ประชาชนในชุมชนไม่เห็นด้วยกับการทำเหมือง และผู้ออกประทานบัตรไม่สามารถวินิจฉัยให้ได้ข้อยุติ ต้องจัดให้มีการทำประชาคมติของประชาชนในพื้นที่ที่ขอประทานบัตรตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด

๗.๑.๕.๓ ในขั้นตอนการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่ทางราชการกำหนด

๗.๑.๕.๔ ในขั้นตอนการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EHIA) ให้มีการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่ทางราชการกำหนด

๗.๑.๕.๕ ในขั้นตอนการประกอบกิจการ ให้มีตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียของประชาชนในพื้นที่ร่วมเป็นคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมืองตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด เพื่อเกิดการมีส่วนร่วมในการควบคุมและเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง

๗.๑.๖ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน

เพื่อให้การประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำของประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศ ประชาชน และผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรม รวมถึงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สังคมและท้องถิ่นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบการเหมืองแร่ทองคำ ให้กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชนจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ดังต่อไปนี้

๗.๑.๖.๑ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในการส่งเสริมและกำกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งมีความระมัดระวังต่อการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อสังคม

๗.๑.๖.๒ ผู้ถือประทานบัตรต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ โดยต้องผ่านการทวนสอบมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของอุตสาหกรรมแร่ (CSR-DPIM) และต้องให้ความร่วมมือเข้าร่วมโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

๗.๑.๖.๓ ยกระดับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานสากล (Responsible gold mining practice) ทั้งด้านการทำเหมือง การประกอบโลหกรรม และการหลอมทองคำบริสุทธิ์ โดยมีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานเป็นระยะ ๆ

๗.๑.๗ ด้านอื่น ๆ

๗.๑.๗.๑ ผู้ถือประทานบัตรแร่ทองคำ หรือแร่ชนิดอื่นและแร่ทองคำรวมอยู่ด้วยมีความประสงค์ขอต่ออายุประทานบัตร หรือผู้ถือประทานบัตรแร่ชนิดอื่นมีความประสงค์ขอเพิ่มชนิดแร่ทองคำ อีกชนิดหนึ่งลงในประทานบัตร ให้ใช้นโยบายนี้โดยอนุโลม

๗.๑.๗.๒ นโยบายนี้ไม่ครอบคลุมถึงการร่อนแร่ทองคำ โดยกระทรวงอุตสาหกรรมจะประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุญาต ควบคุม และกำกับดูแลการร่อนแร่เป็นการเฉพาะ

๗.๑.๗.๓ บรรดานโยบาย ระเบียบ คำสั่ง และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในนโยบายนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับนโยบายนี้ ให้ใช้นโยบายนี้แทน

๗.๒ การเปรียบเทียบกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำกับกับข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในการยกร่างกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ กระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๒ โดยได้นำรายงานการศึกษา นโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม ประธานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาประกอบการพิจารณา ยกร่างกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำด้วย

ข้อเสนอแนะในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ได้ถูกนำมาใช้และระบุเอาไว้ในกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำแล้ว นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นบางส่วนได้ถูกนำมาปรับปรุงและกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทุกชนิดด้วย

ตารางที่ ๗-๑ การเปรียบเทียบกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำกับข้อเสนอในรายงานของ สศช.
และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๑. ข้อเสนอในรายงาน สศช. ๑.๑ ข้อเสนอด้านนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ในภาพรวม ๑.๑.๑ กำหนดนโยบายเหมืองแร่ในภาพรวมใหม่ โดยมีประเด็นที่ควรนำมาประกอบการพิจารณา ได้แก่ — กำหนดประเภทแร่ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจทุกประเภทจะต้องสามารถใช้เป็นปัจจัยนำเข้าสำหรับอุตสาหกรรมอื่นภายในประเทศ หรือเป็นแร่ที่สามารถพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยงตามห่วงโซ่การผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศได้ตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิตสำหรับแร่ประเภทอื่น ๆ ควรสงวนไว้จนกว่าประเทศไทยจะสามารถพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยงตามห่วงโซ่การผลิตได้ — ทบทวนประเภทกิจกรรมส่งเสริมการลงทุนใหม่ โดยยกเลิกการส่งเสริมกิจกรรมประเภทการทำเหมืองแร่ของ BOI เนื่องจากเป็นขั้นตอนการผลิตสินค้าต้นน้ำเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดการพัฒนามูลค่าเพิ่มตามห่วงโซ่การผลิต โดยให้มีการส่งเสริมการลงทุนในขั้นตอนการสร้างมูลค่าเพิ่มตามห่วงโซ่การผลิตแทน อาทิ กิจกรรมการนำแยกแร่ทองคำออกจากโลหะ กิจกรรมการแปรรูปทองคำเป็นเครื่องประดับ เป็นต้น	ข้อ ๗.๑.๑.๔ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการทำเหมืองแร่ทองคำตลอดห่วงโซ่การผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ จะไม่อนุญาตให้ส่งออกโลหะผสมทองคำที่ได้จากการทำเหมืองไปต่างประเทศอีก ข้อ ๗.๑.๑.๗ ส่งเสริมให้มีช่องทางในการปรึกษาหารือและยกระดับการมีส่วนร่วมในเชิงนโยบายระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่การผลิต ทั้งอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ (Forward linkages) เพื่อให้สินค้าที่ใช้วัตถุดิบทองคำภายในประเทศได้รับการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ตลอดจนเกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มและนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรมตลอดห่วงโซ่การผลิตในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ ข้อ ๗.๑.๑.๖ ไม่มีการให้สิทธิประโยชน์ด้านส่งเสริมการลงทุนให้กับโครงการทำเหมืองแร่ทองคำในด้านภาษีต่าง ๆ	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
— กำหนดเขตพื้นที่ทำเหมืองแร่ โดยให้มีการสำรวจแหล่งแร่ที่มีศักยภาพให้แล้วเสร็จ ก่อนกำหนดเขตพื้นที่ทำเหมืองแร่ซึ่งต้องรวมถึงพื้นที่แนวกันชน เพื่อเป็นการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ทำเหมืองแร่ และป้องกันผลกระทบที่จะเกิดต่อพื้นที่ใกล้เคียง แล้วจึงเชิญชวนเอกชนให้ขออาชญาบัตรและประทานบัตร หรือใช้วิธี<u>ประมูลสัมปทาน</u> หรือการร่วมลงทุนตามแต่ประเภทแร่ — <u>วิธีดำเนินการ</u> ควรดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาทบทวนนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ในภาพรวมใหม่ เช่น พิจารณาหลักเกณฑ์ในการกำหนดประเภทแร่ การกำหนดเขตพื้นที่การทำเหมืองแร่ และกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการ เป็นต้น	ข้อ ๗.๑.๓.๔ ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำแนวกั้นชนการทำเหมือง และการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ข้อ ๗.๑.๑.๑ ในพื้นที่ศักยภาพแหล่งแร่ทองคำที่ภาครัฐได้สำรวจและมีข้อมูลเพียงพอ กระทรวงอุตสาหกรรมจะประกาศกำหนดเขตเป็นพื้นที่เพื่อการพัฒนาเหมืองแร่ทองคำเป็นโครงการใหญ่และเปิดประมูลสิทธิเข้าสำรวจและทำเหมืองในพื้นที่	พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่ (คนร.) ทำหน้าที่เสนอยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่หรือชนิดแร่ที่สมควรสงวนหวงห้ามหรืออนุรักษ์ไว้ และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง เป็นต้น โดยให้มีการจัดทำหรือปรับปรุงแผนมีบทการบริหารจัดการแร่ทุก ๕ ปี

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๑.๑.๒ เห็นควรให้มีการศึกษาในเชิงลึกเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ — ศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่ตลอดห่วงโซ่การผลิต หรือขั้นตอนการสร้างมูลค่าเพิ่มที่ควรสนับสนุนให้มีการลงทุนภายในประเทศไทย โดยในการศึกษาให้มีประเด็นครอบคลุมเรื่องส่วนแบ่งการตลาด และความเป็นไปได้ของตลาดที่จะรองรับกับอุตสาหกรรมที่เกิดจากการต่อยอดการผลิตด้วย — ศึกษาความเหมาะสมของอัตราผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการทำกิจการเหมืองแร่ และรูปแบบการเก็บผลประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสม โดยควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงความคุ้มค่าและเป็นธรรมที่ภาครัฐและชุมชนควรได้รับ และอาจใช้รูปแบบการประมูล การร่วมลงทุน รวมทั้งจะต้องครอบคลุมถึงการฟื้นฟูพื้นที่หลังปิดโครงการ โดยการศึกษาอาจเปรียบเทียบกับกรณีดำเนินการอื่นที่ใช้ทรัพยากรในลักษณะเดียวกัน เช่น กิจการก๊าซและน้ำมัน เป็นต้น	ข้อ ๗.๑.๑.๔ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการทำเหมืองแร่ทองคำตลอดห่วงโซ่การผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ จะไม่อนุญาตให้ส่งออกโลหะผสมทองคำที่ได้จากการทำเหมืองไปต่างประเทศอีก ข้อ ๗.๑.๑.๗ ส่งเสริมให้มีช่องทางในการปรึกษาหารือและยกระดับการมีส่วนร่วมในเชิงนโยบายระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่การผลิต ทั้งอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ (Forward linkages) เพื่อให้สินค้าที่ใช้วัตถุดิบทองคำภายในประเทศได้รับการรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ตลอดจนเกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มและนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรมตลอดห่วงโซ่การผลิตในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำ ข้อ ๗.๑.๑.๑ ในพื้นที่ศักยภาพแหล่งแร่ทองคำที่ภาครัฐได้สำรวจและมีข้อมูลเพียงพอ กระทรวงอุตสาหกรรมจะประกาศกำหนดเขตเป็นพื้นที่เพื่อการพัฒนาเหมืองแร่ทองคำเป็นโครงการใหญ่และเปิดประมูลสิทธิเข้าสำรวจและทำเหมืองในพื้นที่	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๑.๒ ข้อเสนอด้านนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำ ๑.๒.๑ ปรับนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำใหม่ โดยหากผลการพิจารณาความเหมาะสมพบว่าแร่ทองคำเป็นแร่เชิงเศรษฐกิจที่ควรนำมาพัฒนาในเชิงพาณิชย์ ควรกำหนดให้มีการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่การผลิต และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศต่อไปโดยเร็ว ภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนและมีการดูแลสิ่งแวดล้อมให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด รวมทั้งมีการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบ โดยการใช้มาตรการส่งเสริมการลงทุนที่มากพอเป็นเครื่องมือในการจูงใจนักลงทุนให้มาลงทุนในขั้นตอนการสร้างและพัฒนาต่อเชื่อมห่วงโซ่มูลค่า อาทิ กิจกรรมการแยกแร่ทองคำออกจากโลหะผสม กิจกรรมการแปรรูปทองคำเป็นเครื่องประดับ เป็นต้น และเมื่อการศึกษาแล้วเสร็จให้นำมาเป็นแนวทางในการปรับนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำใหม่ กรณีพื้นที่ที่ได้ยื่นคำขออาชญาบัตรในการสำรวจไว้แล้วแต่ยังไม่มีผลทางกฎหมาย ให้ชะลอการอนุมัติไว้ก่อน โดยให้รอผลการกำหนดประเภทแร่ การกำหนดเขตพื้นที่ทำเหมือง และการปรับนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำใหม่ สำหรับพื้นที่ที่ได้รับอนุมัติอาชญาบัตรพิเศษในการสำรวจและมีสิทธิขออนุมัติประทานบัตรเพื่อทำเหมือง ซึ่งถือว่ามีผลผูกพันทางกฎหมายแล้วตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ (บริษัทที่ได้รับอนุมัติอาชญาบัตรพิเศษแล้ว บริษัทอื่นจะยื่นคำขอประทานบัตรในพื้นที่ที่ได้อาชญาบัตรพิเศษนั้นไม่ได้) และอยู่ในอำนาจการพิจารณาของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ นั้นให้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปได้ โดยให้คำนึงถึงบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการจัดทำรายงานผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งเพิ่มมาตรการฟื้นฟูพื้นที่หลังปิดโครงการให้ชัดเจนในประทานบัตร	ข้อ ๗.๑.๑.๔ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการทำเหมืองแร่ทองคำตลอดห่วงโซ่การผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ จะไม่อนุญาตให้ส่งออกโลหะผสมทองคำที่ได้จากการทำเหมืองไปต่างประเทศอีก ข้อ ๗.๑.๕.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน สำหรับกรณีที่ประชาชนในชุมชนไม่เห็นด้วยกับการทำเหมือง และผู้ออกประทานบัตรไม่สามารถวินิจฉัยให้ได้ข้อยุติ ต้องจัดให้มีการทำประชาคมติของประชาชนในพื้นที่ ข้อ ๗.๑.๕.๕ ในขั้นตอนการประกอบกิจการ ให้มีตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียของประชาชนในพื้นที่ร่วมเป็นคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๑.๒.๒ แก้ไขกฎหมาย ประกาศกระทรวง กฏ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และนโยบายเหมืองแร่ โดยกำหนดให้การทำเหมืองแบบ เปิดใช้หลักเกณฑ์เดียวกับเหมืองใต้ดิน เพิ่มรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน ปรับปรุงกระบวนการกำกับดูแล และปรับบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถบูรณาการ ขั้นตอนการดำเนินการร่วมกันได้ ตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจ การให้ประทานบัตร การกำหนดอัตรา ค่าภาคหลวง การติดตามและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม การฟื้นฟูหลังปิดเหมือง เพื่อให้หน่วยงาน ปฏิบัติสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางและแปลงสู่การปฏิบัติได้ และกำหนดกลไกการทำงานร่วมกันเพื่อ การบริหารจัดการทรัพยากรแร่อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของความยั่งยืน ดังนี้ — พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ (๑) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้ประทานบัตรใหม่ กำหนดให้การทำเหมืองแบบ เปิดใช้หลักเกณฑ์เดียวกับเหมืองใต้ดิน ซึ่งมีการกำหนดขั้นตอน หลักเกณฑ์ วิธีการ <u>การปรึกษากับผู้มี ส่วนได้เสีย</u>อย่างชัดเจน และเพิ่มเรื่อง<u>การจัดทำรายงานผลกระทบด้านสุขภาพในกระบวนการขอ ประทานบัตร</u> และเรื่อง<u>การกำหนดให้มาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทุก มาตรการเป็นเงื่อนไขในการอนุมัติประทานบัตร</u> เนื่องจากการทำอุตสาหกรรมเหมืองแร่ทองคำจะเกิด ปัญหาด้านมลภาวะและผลกระทบทั้งต่อวิถีชีวิตชุมชน พื้นที่ป่าไม้ แหล่งน้ำ ตลอดจนสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปอย่างมาก	ข้อ ๗.๑.๕.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นของชุมชน สำหรับกรณีที่ประชาชนในชุมชนไม่เห็น ด้วยกับการทำเหมือง และผู้ออกประทานบัตรไม่สามารถ วินิจฉัยให้ได้ข้อยุติ ต้องจัดให้มีการทำประจามติของประชาชน ในพื้นที่ ข้อ ๗.๑.๓.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ใบอนุญาตแต่งแร่ ใบอนุญาตประกอบโลหกรรม หรือใบอนุญาตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ขอจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือ (EHIA)	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
(๒) เพิ่มรูปแบบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน ให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียทั้งในพื้นที่โครงการ และผู้ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่โครงการ โดยพัฒนากระบวนการให้ประชาชนและชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ตั้งแต่ช่วงก่อนการอนุญาต ช่วงระหว่างการทำเหมืองแร่ และช่วงก่อนการปิดเหมืองแร่ (๓) <u>ปรับปรุงกระบวนการกำกับดูแล</u> โดยให้มีผู้แทนของสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ในคณะกรรมการตาม พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ <u>เพื่อให้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบในพื้นที่ประทานบัตรหลังปิดทำเหมือง และเพื่อให้กระบวนการกำกับดูแลมีหน่วยงานที่มีผู้มีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมร่วมด้วย</u> รวมทั้งในการกำกับดูแลฟื้นฟูพื้นที่ภายหลังการทำเหมืองสิ้นสุดลง ควรกำหนดให้มีการจัดการถมหรือปรับพื้นที่ดินให้เป็นตามเดิมให้มากที่สุด โดยไม่ต้องมีชื่อยกเว้น (มาตรา ๖๓ และมาตรา ๗๒) เพื่อให้สามารถรักษาสภาพแวดล้อมได้ใกล้เคียงกับสภาพเดิม และกำหนดให้มีการตั้งกองทุนฟื้นฟู หรือเงินค่าประกันการฟื้นฟู และกองทุนพัฒนาชุมชน และกองทุนพัฒนา อบต. ตลอดจนกำหนดให้มีการจัดทำแผนมวลชนสัมพันธ์ที่ชัดเจน ต่อเนื่อง และทั่วถึง เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน	ข้อ ๗.๑.๕.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน สำหรับกรณีที่ประชาชนในชุมชนไม่เห็นด้วยกับการทำเหมือง และผู้ออกประทานบัตรไม่สามารถวินิจฉัยให้ได้ข้อยุติ ต้องจัดให้มีการทำประจามติของประชาชนในพื้นที่ ข้อ ๗.๑.๕.๕ ในขั้นตอนการประกอบกิจการ ให้มีตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียของประชาชนในพื้นที่ร่วมเป็นคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง ข้อ ๗.๑.๔.๒ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย ตัวแทนผู้ถือประทานบัตร ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพ ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
(๔) ปรับปรุงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถบูรณาการการดำเนินการร่วมกันได้ในแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจ การให้ประทานบัตร การกำหนดอัตราค่าภาคหลวง การติดตามและป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ขั้นตอนการฟื้นฟูพื้นที่หลังปิดเหมือง พร้อมทั้งกลไกการบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรแร่อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นแนวทางและแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างยั่งยืน — พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้เพิ่มเรื่องพื้นที่แนวกันชน การแบ่งปันผลประโยชน์จากค่าภาคหลวงให้ อบต. ในพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับผลกระทบ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ได้รับผลกระทบ และการจัดตั้งกองทุนหรือเงินประกันการฟื้นฟูพื้นที่ภายหลังการปิดเหมืองไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยจัดเก็บจากผู้ประกอบการและมีการบริหารจัดการภายใต้ขอบเขตอำนาจของภาครัฐ เพื่อให้มีเงินทุนในการฟื้นฟูพื้นที่หลังปิดเหมืองที่แน่นอน	ข้อ ๗.๑.๓.๔ ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำแนวพื้นที่กันชนการทำเหมือง และการจัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ข้อ ๗.๑.๒.๒ ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่ประทานบัตรเหมืองแร่ทองคำตั้งอยู่ และองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่อยู่ติดกัน ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
— พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ <u>ปรับเปลี่ยนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน และการดูแลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเฉพาะการทำเหมืองขนาดเล็ก รวมทั้งให้มีกระบวนการสร้างองค์ความรู้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องดังกล่าว และกำหนดให้การใช้เงินค่าภาคหลวงที่แบ่งสรรให้ อบต. ใช้ในวัตถุประสงค์เพื่อการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะ</u> <u>๑.๒.๓ ทบทวนวิธีการคำนวณผลประโยชน์ตอบแทนที่เก็บจากการทำเหมืองในปัจจุบันให้สอดคล้องกับแนวโน้มราคาทองคำในตลาดโลกและผลตอบแทนจากการบริหารจัดการผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม</u> ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บผลประโยชน์ตอบแทนควรจะต้องติดตามแนวโน้มสถานการณ์ทองคำอย่างใกล้ชิด โดยกำหนดให้มีการทบทวนอัตราค่าภาคหลวงใหม่ในกรณีที่ราคาทองคำในตลาดโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นผิดปกติ เช่น สูงขึ้นถึงค่าเพดานขั้นสูงสุดที่กำหนดไว้ (ปัจจุบันกำหนดไว้ว่า ราคาทองคำสูงกว่ากรัมละ ๑,๕๐๐ บาทเป็นต้นไป ให้เก็บค่าภาคหลวงร้อยละ ๒๐ ของมูลค่าที่ผลิตได้) เนื่องจากราคาทองคำมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง	ข้อ ๗.๑.๒.๑ ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์พิเศษให้แก่รัฐ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม คุ่มค่า และเป็นธรรมต่อภาครัฐ ครอบคลุมปัจจัยด้านราคาทองคำ ความผันแปรตามศักยภาพของแหล่งแร่ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม อีกทั้งจะกำหนดพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ เช่น ต้นทุนการผลิต และสถานการณ์ราคาทองคำ	พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๕ แบ่งการทำเหมืองออกเป็น ๓ ประเภท ตามขนาดและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน โดยเหมืองแร่ประเภทที่ ๑ ซึ่งเป็นเหมืองขนาดเล็กและมีผลกระทบน้อย ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแร่จังหวัดเป็นผู้ออกประทานบัตร นอกจากนี้ ยังกำหนดวัตถุประสงค์การใช้ผลประโยชน์พิเศษที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการจัดสรรอย่างชัดเจน

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๑.๒.๔ ปรับปรุงกระบวนการกำกับดูแลการทำเหมืองแร่ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น — ปรับบทบาทของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) จากหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหลักในการกำกับดูแล ดำเนินงานด้านผลกระทบสิ่งแวดล้อม และตรวจสอบในพื้นที่ประทานบัตร เพื่อให้การดำเนินการทำเหมืองแร่เป็นไปตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยในการทำงานให้<u>จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</u> ได้แก่ ผู้แทน กพร. และผู้แทนจาก อบต. ชุมชน หน่วยราชการในพื้นที่ที่ตั้งเหมืองที่เกี่ยวข้อง โดยมี สผ. ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ และ กพร. เป็นผู้ช่วยเลขานุการ — ทบทวนการกระจายอำนาจให้องค์การบริหารราชการส่วนตำบล (อบต.) ให้เหมาะสมกับขีดความสามารถที่จะดำเนินการได้ โดยกำหนดให้ทำหน้าที่<u>ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมเฉพาะในเหมืองขนาดเล็กเท่านั้น</u> สำหรับเหมืองขนาดใหญ่ต้องให้ผู้มีความรู้ทางเทคนิคสูง จึงควรจัดตั้งเป็นคณะทำงานเพื่อกำกับ ดูแล อาจจะเป็นชุดเดียวกับข้อ ๒.๔.๑ — เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานท้องถิ่น เช่น เจ้าหน้าที่ อบต. โดยการให้องค์ความรู้ฝึกอบรม เป็นต้น เพื่อให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินการตามที่ได้รับมอบอำนาจตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการพิจารณาอนุญาตประทานบัตรในขั้นตอนแรก รวมทั้งให้มีศักยภาพในการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเหมืองขนาดเล็ก ตลอดจนเป็นผู้ประสานงานกับชุมชนในพื้นที่	ข้อ ๗.๑.๔.๒ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย ตัวแทนผู้ถือประทานบัตร ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพ	พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๕ แบ่งการทำเหมืองออกเป็น ๓ ประเภท ตามขนาดและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน โดยเหมืองแร่ประเภทที่ ๑ ซึ่งเป็นเหมืองขนาดเล็กและมีผลกระทบน้อย ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแร่จังหวัดเป็นผู้ออกประทานบัตร

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๑.๒.๕ กำหนดมาตรการในการฟื้นฟูพื้นที่หลังปิดโครงการให้มีความชัดเจนมากขึ้น อาทิ การกำหนดแผนการใช้ที่ดินในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาให้เป็นแหล่งเกษตรกรรม หรือพัฒนาให้เป็นแหล่งป่าไม้ เป็นต้น และให้มีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน รวมทั้งเพิ่มเงื่อนไขในการฟื้นฟูพื้นที่ ดังนี้ — กำหนดเงื่อนไขให้มีการปลูกป่าชดเชย โดยให้ผู้ได้รับอนุญาตพิเศษสำรวจเหมืองแร่ทองคำ และประทานบัตรทำเหมือง จะต้องปลูกป่าชดเชยพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายทั้งจำนวนและพันธุ์ไม้ อาทิ ไม่น้อยกว่า ๓ เท่า รวมถึงให้มีการดูแลรักษาพื้นที่ที่ได้ทำการฟื้นฟูภายหลังประทานบัตรสิ้นสุดลงแล้วอย่างต่อเนื่อง อาทิ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี โดยระบุไว้ในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม — กำหนดให้มีการตั้งกองทุนฟื้นฟู หรือเงินค้ำประกันการฟื้นฟูที่ชัดเจน และแยกต่างหากจากกองทุนที่ใช้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และอยู่ภายใต้การบริหารจัดการของภาครัฐ และอาจพิจารณาใช้หลักเกณฑ์ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย โดยให้ผู้ได้รับอนุญาตพิเศษสำรวจแร่ทองคำและประทานบัตรทำเหมืองจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟู รวมถึงการจัดตั้งกองทุนพัฒนาชุมชน เพื่อช่วยเหลือการสร้างสาธารณูปโภคในชุมชน และกองทุนพัฒนา อบต. โดยกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ — กำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบการฟื้นฟูพื้นที่หลังปิดเหมือง โดยทำหน้าที่ในการควบคุม ดูแลการดำเนินงาน ตามมาตรการฟื้นฟูพื้นที่หลังปิดเหมือง โดยกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๑๐	ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๒. ความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ๒.๑ การให้สิทธิสำรวจและการให้ประทานบัตรทำเหมืองแร่ทองคำ อาจต้องพิจารณาปรับปรุงกฎระเบียบใหม่ โดยต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของผู้ประกอบการต่อจำนวนพื้นที่ที่ได้รับสิทธิการทำเหมือง เพราะจากข้อเท็จจริงมีผู้ประกอบการเพียงน้อยรายที่ได้สิทธิทำเหมืองในขณะที่ได้รับอนุญาตพื้นที่ทำเหมืองเป็นจำนวนมาก และในการทำเหมืองต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนต่อรัฐ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สิทธิการมีส่วนร่วมของชุมชน และความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มในขั้นตอนการแต่งแร่ให้เป็นทองคำบริสุทธิ์ด้วย	ข้อ ๗.๑.๒.๑ ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์พิเศษให้แก่รัฐ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม คุ่มค่า และเป็นธรรมต่อภาครัฐ ครอบคลุมปัจจัยด้านราคาทองคำ ความผันแปรตามศักยภาพของแหล่งแร่ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม อีกทั้งจะกำหนดพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ เช่น ต้นทุนการผลิต และสถานการณ์ราคาทองคำ ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก ข้อ ๗.๑.๕.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน สำหรับกรณีที่ประชาชนในชุมชนไม่เห็นด้วยกับการทำเหมือง และผู้ออกประทานบัตรไม่สามารถวินิจฉัยให้ได้ข้อยุติ ต้องจัดให้มีการทำประจามติของประชาชนในพื้นที่ ข้อ ๗.๑.๕.๕ ในขั้นตอนการประกอบกิจการ ให้มีตัวแทนผู้มีส่วนได้เสียของประชาชนในพื้นที่ร่วมเป็นคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง ข้อ ๗.๑.๑.๔ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการทำเหมืองแร่ทองคำตลอดห่วงโซ่การผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ จะไม่อนุญาตให้ส่งออกโลหะผสมทองคำที่ได้จากการทำเหมืองไปต่างประเทศอีก	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๒.๒ ควรให้มีการพิจารณาทบทวนนโยบายและขั้นตอนการทำเหมืองแร่ทุกประเภทในภาพรวมทั้งหมด ไม่ใช่เฉพาะแต่การทำเหมืองแร่ทองคำเท่านั้น โดยพิจารณาความคุ้มค่าของผลประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจเปรียบเทียบกับผลกระทบในระยะยาวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชน สังคม รวมถึงสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญ และการฟื้นฟูพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมให้มากที่สุด ๒.๓ การกำหนดอัตราค่าภาคหลวงแร่ทองคำ ควรพิจารณากำหนดให้ผันแปรตามศักยภาพและผลกระทบจากการทำเหมืองด้วย นอกเหนือจากที่กำหนดให้เป็นอัตราก้าวหน้าตามระดับราคาทองคำ เนื่องจากในแต่ละพื้นที่มีศักยภาพและผลกระทบจากการทำเหมืองไม่เท่ากัน รวมทั้งควรคำนึงถึงมูลค่าของแร่ทุกชนิดที่ได้จากการทำเหมืองด้วย ๒.๔ นอกจากนี้ ยังมีประเด็นหลัก ๆ ที่ควรให้ความสำคัญในการพิจารณาให้ประธานบัตรทำเหมืองแร่ ได้แก่ ๒.๔.๑ <u>พื้นที่การทำเหมือง</u> การกำหนดพื้นที่ในการทำเหมืองต้องระบุให้ชัดเจน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ เอ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ต้นน้ำนั้น เห็นควรให้หลีกเลี่ยงโดยกำหนดให้เป็นพื้นที่ห้ามทำเหมือง	ข้อ ๗.๑.๒.๑ ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์พิเศษให้แก่รัฐ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม คุ้มค่า และเป็นธรรมต่อภาครัฐ ครอบคลุมปัจจัยด้านราคาทองคำ ความผันแปรตามศักยภาพของแหล่งแร่ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม อีกทั้งจะกำหนดพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ เช่น ต้นทุนการผลิต และสถานการณ์ราคาทองคำ	พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่ (คนร.) ทำหน้าที่เสนอยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่หรือชนิดแร่ที่สมควรสงวนหวงห้ามหรืออนุรักษ์ไว้ และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง เป็นต้น โดยให้มีการจัดทำหรือปรับปรุงแผนมีบทการบริหารจัดการแร่ทุก ๕ ปี พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่ (คนร.) ทำหน้าที่เสนอยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่หรือชนิดแร่ที่สมควรสงวนหวงห้ามหรืออนุรักษ์ไว้ และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง เป็นต้น โดยให้มีการจัดทำหรือปรับปรุงแผนมีบทการบริหารจัดการแร่ทุก ๕ ปี

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๒.๔.๒ การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ที่ผ่านมา ไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง ทำให้เกิดปัญหาตามมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการติดตามการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม <u>ควรพิจารณาให้หน่วยงานที่เป็นผู้อนุญาตประทานบัตรและมีหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแล หรือสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u> ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้ความเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนี้ ควรมีการพิจารณารูปแบบของ<u>การจัดตั้งกองทุนจัดการด้านสิ่งแวดล้อม</u>ว่าควรจะดำเนินการในลักษณะใดจึงจะเหมาะสม โดยให้ยึดหลักธรรมาภิบาล ๒.๔.๓ เทคโนโลยีที่ใช้ในการทำเหมือง ในการอนุมัติประทานบัตรการทำเหมือง <u>ควรมีการพิจารณาเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำเหมือง</u> โดยควรคำนึงถึงเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ๒.๔.๔ การฟื้นฟูพื้นที่ภายหลังการทำเหมือง เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการพังทลายของดินและพื้นที่ลุ่มน้ำ ส่วนใหญ่ที่ผ่านมา การทำเหมืองในประเทศไทยยังไม่สามารถฟื้นฟูพื้นที่ให้กลับคืนสู่สภาพที่เอื้อต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ จึง<u>ควรมีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการที่จะดำเนินการไว้ให้ชัดเจน</u>	ข้อ ๗.๑.๔.๒ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย ตัวแทนผู้ถือประทานบัตร ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพ ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก	พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๑ กำหนดให้มีการพิจารณาความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ความเหมาะสมของเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำเหมือง มาตรการในการป้องกันผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๒.๔.๕ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากแต่ไม่ค่อยมีการพูดถึงหรือได้รับความสนใจน้อยมาก โดยในกรณีของการทำเหมืองแร่ทองคำอาจใช้บริษัทปูนซีเมนต์ที่จังหวัดสระบุรี เป็นตัวอย่างของความรับผิดชอบต่อสังคมในการประกอบธุรกิจ	ข้อ ๗.๑.๖.๑ กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่จะร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในการส่งเสริมและกำกับดูแลการประกอบการเหมืองแร่ทองคำให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งมีความระมัดระวังต่อการป้องกันและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อ ๗.๑.๖.๒ ผู้ถือประทานบัตรต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมตลอดระยะเวลาดำเนินโครงการ โดยต้องผ่านการทวนสอบมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมของอุตสาหกรรมแร่ (CSR-DPIM) และต้องให้ความร่วมมือเข้าร่วมโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ข้อ ๗.๑.๖.๓ ยกระดับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำให้มีความรับผิดชอบต่อมาตรฐานสากล (Responsible gold mining practice) ทั้งด้านการทำเหมือง การประกอบโลหกรรม และการหลอมทองคำบริสุทธิ์ โดยมีการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐานเป็นระยะ ๆ	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๓. ความเห็นของกระทรวงการคลัง ๓.๑ เห็นด้วยกับข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามที่เสนอคณะรัฐมนตรี ๓.๒ สำหรับการทบทวนวิธีการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่ทองคำ เห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไข โดยในการกำหนดอัตราค่าภาคหลวงดังกล่าว จะต้องครอบคลุมถึงต้นทุนของการแก้ไขและรักษาสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายไปจากการทำเหมืองแร่ด้วย นอกจากนี้ ในการพิจารณาปรับปรุงอัตราค่าภาคหลวงแร่ทองคำ <u>ควรให้กระทรวงการคลังซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการพิจารณาเรื่องรายได้ของรัฐบาลร่วมพิจารณาการกำหนดอัตราค่าภาคหลวงแร่ทองคำ ตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม</u> เนื่องจากการจัดเก็บค่าภาคหลวงแร่มีลักษณะเหมือนกับการจัดเก็บภาษีอากรทั่วไป ที่กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว ๓.๓ สำหรับการให้สิทธิสำรวจและการให้สัมปทานบัตรทำเหมืองแร่ทองคำ เห็นควรให้มีการปรับปรุงกฎระเบียบให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของผู้ประกอบการต่อจำนวนพื้นที่ที่ได้รับสิทธิการทำเหมือง และไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากเกินไป ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศ และควรมีประสิทธิภาพในการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำในประเทศ	ข้อ ๗.๑.๒.๑ ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์พิเศษให้แก่รัฐ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม คุ่มค่า และเป็นธรรมต่อภาครัฐ ครอบคลุมปัจจัยด้านราคาทองคำ ความผันแปรตามศักยภาพของแหล่งแร่ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม อีกทั้งจะกำหนดพิกัดอัตราค่าภาคหลวงแร่ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ เช่น ต้นทุนการผลิต และสถานการณ์ราคาทองคำ ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๔. ความเห็นของกระทรวงมหาดไทย ๔.๑ <u>ควรมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้ประทานบัตร ซึ่งควรมีการกำหนดขั้นตอนหลักเกณฑ์ วิธีการในการขอประทานบัตร มาตรการในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน ทั้งในพื้นที่โครงการและพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ตั้งแต่ช่วงก่อนอนุญาต ระหว่างการทำเหมืองแร่ และการฟื้นฟูพื้นที่หลังการปิดเหมือง</u> ๔.๒ <u>หลักเกณฑ์การจัดสรรผลประโยชน์จากอากรค่าภาคหลวงแร่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่มีความเป็นธรรมต่อพื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับผลกระทบจากโครงการซึ่งได้รับการจัดสรรอากรค่าภาคหลวงแร่เท่ากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้รับผลกระทบ จึงควรปรับหลักเกณฑ์ฯ ให้พื้นที่ใกล้เคียงที่ได้รับผลกระทบได้รับการจัดสรรผลประโยชน์ในอัตราเดียวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ประทานบัตรเพื่อความเป็นธรรมต่อผู้ได้รับผลกระทบและเป็นงบประมาณในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ควรกำหนดไว้ในกฎหมายรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</u> ๔.๓ <u>กำหนดมาตรการฟื้นฟูพื้นที่หลังปิดโครงการให้มีความชัดเจน เช่น การกำหนดให้มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการฟื้นฟูพื้นที่ การจัดทำแผนปฏิบัติการในการฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่อย่างชัดเจน โดยกำหนดมาตรการให้ผู้รับอนุญาตหรือประทานบัตรมีหน้าที่ในการฟื้นฟูพื้นที่ เช่น การปลูกป่าทดแทน การจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูเพื่อเป็นกองทุนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</u>	ข้อ ๗.๑.๓.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ใบอนุญาตแต่งแร่ ใบอนุญาตประกอบโลหกรรม หรือใบอนุญาตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ขอจะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หรือ (EHIA) ข้อ ๗.๑.๕.๒ ในขั้นตอนการขอประทานบัตร ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน สำหรับกรณีที่ประชาชนในชุมชนไม่เห็นด้วยกับการทำเหมือง และผู้ออกประทานบัตรไม่สามารถวินิจฉัยให้ได้ข้อยุติ ต้องจัดให้มีการทำประชาคมติของประชาชนในพื้นที่ ข้อ ๗.๑.๒.๒ ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่ประทานบัตรเหมืองแร่ทองคำตั้งอยู่ และองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่อยู่ติดกัน ข้อ ๗.๑.๓.๓ ในขั้นตอนการทำเหมือง ผู้ขอจะต้องจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเผื่อระวังสุขภาพ กองทุนประกันความเสี่ยง การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง การจัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของบุคคลภายนอก	

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๕. ความเห็นของกระทรวงอุตสาหกรรม ๕.๑ เห็นชอบในหลักการตามข้อเสนอของ สศช. ข้อ ๒.๓.๑ และข้อ ๒.๓.๒ (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ที่มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมและกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับข้อเสนอด้านนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำดำเนินการ โดยนำความเห็นของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประกอบการพิจารณาด้วย <u>เว้นแต่ กรณี ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอให้กำหนดพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ ๑ เอ เป็นพื้นที่ห้ามทำเหมือง</u> เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้กำหนดแนวทางการดำเนินการคำขอสัทธิสำรวจและทำเหมืองแร่ในพื้นที่ดังกล่าวไว้แล้ว โดยกำหนดให้ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีเป็นราย ๆ ไป ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่แล้ว ๕.๒ สำหรับข้อเสนอของ สศช. ข้อ ๒.๓.๒ (๖) ที่ให้<u>ชะลอการอนุญาตอาชญาบัตรในการสำรวจแร่ทองคำ</u>ไว้ก่อนเพื่อรอผลการศึกษาของคณะทำงานร่วมในการกำหนดประเภทแร่เศรษฐกิจ การกำหนดเขตพื้นที่ทำเหมือง และการปรับปรุงนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำ กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเสนอดังกล่าวยังไม่เหมาะสมที่จะใช้บังคับในปัจจุบัน ทั้งนี้ เนื่องจาก (๑) การอนุญาตอาชญาบัตรพิเศษเพื่อการสำรวจแร่ทองคำเป็นการให้สิทธิแก่ภาคเอกชนในการดำเนินการสำรวจทางธรณีวิทยาในชั้นรายละเอียดเพื่อพิสูจน์ทราบหาพื้นที่บริเวณใดมีแหล่งแร่อุดมสมบูรณ์คุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ โดยยังมิได้รับสิทธิในการทำเหมือง ผู้รับสิทธิในการสำรวจยังไม่มีผลตอบแทนทางการเงินจากการสำรวจแหล่งแร่ การสำรวจแร่ทองคำต้องใช้เงินทุนและระยะเวลามาก ตลอดจนต้องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการดำเนินการ นอกจากนี้ การสำรวจแร่ในชั้นรายละเอียดเป็นกิจการที่มีความเสี่ยงสูงมาก โอกาสที่จะพบแหล่งแร่ที่มีคุณค่าในเชิงพาณิชย์ต่ำ การชะลอการอนุญาตอาชญาบัตรในการสำรวจแร่ทองคำจะมีผลกระทบโดยตรงต่อความเชื่อมั่นในการลงทุนของนักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้สูญเสียโอกาสในการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเหมืองแร่ของประเทศ ขณะเดียวกันในปัจจุบันเงื่อนไขการลงทุนสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำเอื้อประโยชน์โดยตรงต่อประเทศ กล่าวคือในขั้นตอนของการสำรวจแหล่งแร่ซึ่งเป็นการลงทุนที่ยังไม่มีผลตอบแทนจากการผลิตแร่ ภายใต้กฎหมายการลงทุนของคนต่างด้าว นักลงทุนต่างชาติถือหุ้นได้ไม่จำกัด หากพบแหล่งแร่ที่มีคุณค่าในเชิงพาณิชย์การขอประทานบัตรทำเหมืองแร่จะต้องมีผู้ถือหุ้นชาวไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๑ พร้อมทั้งต้องชำระผลประโยชน์ตอบแทนพิเศษแก่รัฐ และค่าภาคหลวงแร่ในอัตราที่สูงกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ (๒) การที่ภาคเอกชนได้รับอาชญาบัตรสำรวจแร่จะต้องดำเนินการสำรวจแร่ชั้นรายละเอียด		พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๑ กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่ (คนร.) ทำหน้าที่เสนอยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนแม่บทการบริหารจัดการแร่ ซึ่งรวมถึงพื้นที่หรือชนิดแร่ที่สมควรสงวนหวงห้ามหรืออนุรักษ์ไว้ และเขตแหล่งแร่เพื่อการทำเหมือง เป็นต้น โดยให้มีการจัดทำหรือปรับปรุงแผนมีบทการบริหารจัดการแร่ทุก ๕ ปี

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
พร้อมทั้งรายงานผลการสำรวจต่อภาครัฐ ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ภาครัฐสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ในอนาคต (๓) ปัจจุบันมีคำขออาชญาบัตรพิเศษสำรวจแร่ทองคำที่ผ่านการพิจารณาของหน่วยงานต่าง ๆ แล้ว และอยู่ระหว่างการรอพิจารณาอนุญาต จำนวน ๕๐ คำขอ การชะลอการอนุญาตต่อไปเพื่อรอผลการศึกษาของคณะทำงานที่ประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ขออาชญาบัตรพิเศษดังกล่าว ซึ่งผู้ขอฯ อาจนำเรื่องขึ้นสู่ศาลปกครอง จะทำให้มีผลกระทบโดยตรงต่อคณะรัฐมนตรีและกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม พิจารณาเห็นว่า เพื่อให้การสำรวจแหล่งแร่ของภาคเอกชน ซึ่งมีความพร้อมด้านการลงทุนค้นหาศักยภาพของแร่ภายในประเทศ และเพื่อให้ได้มีข้อมูลในการพัฒนาทรัพยากรแร่อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการทรัพยากรของประเทศ จึงเห็นควรให้ดำเนินการคำขออาชญาบัตรพิเศษสำรวจแร่ทองคำตามนโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรมที่กำหนดไว้เดิม และระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป จนกว่าการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทั่วไปในภาพรวมของคณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ข้อสรุปที่ชัดเจน		

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๖. ความเห็นของประธานกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๖.๑ <u>ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ติดตามเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมและดำเนินงานโครงการป้องกันแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมและโครงการฟื้นฟูพื้นที่ทำเหมืองแร่แล้ว</u> ๖.๒ <u>ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมให้ความเห็นในการพิจารณาอนุญาตการประกอบกิจการ</u> ให้ความเห็นคำแนะนำและการรายงานข้อเท็จจริงต่อผู้มีอำนาจตามกฎหมาย หากรัฐบาลมีนโยบายให้อาษญาบัตรพิเศษแก่เอกชนรายใด ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทั้ง ๒ ข้อ ด้วย ๖.๓ เห็นควรในการ<u>ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ</u> เกี่ยวกับการอนุญาตการทำเหมืองแร่และการปิดเหมือง ๖.๔ <u>การจัดสรรค่าภาคหลวงแร่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</u> ยังมืองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกพื้นที่ประทานบัตรที่ได้รับผลกระทบและเห็นว่าการจัดสรรไม่เป็นธรรม ซึ่งคณะอนุกรรมการอำนวยการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำข้อมูลผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปพิจารณาประกอบ	ข้อ ๗.๑.๔.๒ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้มีส่วนได้เสีย ตัวแทนผู้ถือประทานบัตร ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสุขภาพ ข้อ ๗.๑.๒.๒ ผู้ขอจะต้องจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่ประทานบัตรเหมืองแร่ทองคำตั้งอยู่ และองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่อยู่ติดกัน	พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวดที่ ๕ แบ่งการทำเหมืองออกเป็น ๓ ประเภท ตามขนาดและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน โดยเหมืองแร่ประเภทที่ ๑ ซึ่งเป็นเหมืองขนาดเล็กและมีผลกระทบน้อย ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแร่จังหวัดเป็นผู้ออกประทานบัตร

ข้อเสนอในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	สาระสำคัญของกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ	หมายเหตุ
๗. ความเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นให้จัดการให้อาชญาบัตรพิเศษและประทานบัตรเพิ่มเติมแก่บริษัท อัคราฯ เนื่องจากตรวจสอบแล้ว เห็นว่า <u>ภาครัฐไม่ได้ผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่ากับการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u> ๗.๑ เห็นสมควรให้ บริษัท อัคราฯ ประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำและเงิน ตามประทานบัตรจำนวน ๔ แปลง ได้แก่ ประทานบัตรที่ ๒๖๙๑๐/๑๕๓๖๕, ๒๖๙๑๑/๑๕๓๖๖ และ ๒๖๙๑๑/๑๕๓๖๗ ชนิดแร่ทองคำ ในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร และประทานบัตรที่ ๒๖๑๖๘/๑๕๓๖๘ ชนิดแร่ทองคำ ในพื้นที่ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ จนเสร็จสิ้นเท่านั้น ๗.๒ หน่วยงานของรัฐควรพิจารณาจัดให้ประทานบัตรเหมืองแร่ทองคำและเงิน ตามคำขอประทานบัตรของบริษัท อัคราฯ จำนวน ๕ แปลง ได้แก่ คำขอประทานบัตรที่ ๑/๒๕๔๖, ๕/๒๕๔๖, ๖/๒๕๔๖ และ ๑/๒๕๔๗ ชนิดแร่ทองคำ และคำขอประทานบัตรที่ ๔/๒๕๔๖ ชนิดแร่ทองคำและเงิน ในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ๗.๓ หน่วยงานของรัฐควรพิจารณาให้อาชญาบัตรพิเศษสำรวจแร่ ตามคำขอประทานบัตรของบริษัท อัคราฯ จำนวน ๑๐๕ แปลง ในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ และหน่วยงานของรัฐควรไม่พิจารณาการทำเหมืองแร่ตามอาชญาบัตรพิเศษอีก (เนื่องจากการได้อาชญาบัตรพิเศษ มีข้อผูกพันตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๔๘ ที่กำหนดให้ผู้ที่ยื่นคำขอประทานบัตรต่อไป ได้เฉพาะแต่ผู้ถืออาชญาบัตรพิเศษเท่านั้น) เพื่อเกื้อรักษาทรัพยากรทองคำและเงินไว้เป็นสมบัติของประเทศชาติและอนุชนรุ่นหลัง ๗.๔ ให้หน่วยงานของรัฐกำกับควบคุมการสำรวจแร่ มิให้มีการสำรวจในที่ดินของราษฎร เว้นแต่ได้รับการยินยอมอย่างชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร และชดเชยค่าเสียหายอันเป็นผลจากการสำรวจแร่ราษฎรจนครบถ้วน ๗.๕ ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาเตรียมการให้พื้นที่ประทานบัตร จำนวน ๔ แปลง ตามข้อ ๗.๑ ภายหลังการประกอบกิจการ พื้นที่คำขอประทานบัตร จำนวน ๕ แปลง ตามข้อ ๗.๒ และพื้นที่คำขออาชญาบัตรพิเศษสำรวจแร่ จำนวน ๑๐๕ แปลง ตามข้อ ๗.๓ เป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ๗.๖ ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาส่งเสริมการลงทุนจากบริษัทต่างชาติในกิจการเหมืองแร่ทองคำและเงินที่ดำเนินการในประเทศไทย	ข้อ ๗.๑.๑.๖ ไม่มีการให้สิทธิประโยชน์ด้านส่งเสริมการลงทุนให้กับโครงการทำเหมืองแร่ทองคำในด้านภาษีต่าง ๆ	พ.ร.บ. แร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๑ กำหนดให้มีการพิจารณาความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ความเหมาะสมของเทคโนโลยีที่ใช้ในการทำเหมือง มาตรการในการป้องกันผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน

๗.๓ สรุป

บทที่ ๗ นำเสนอกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๗ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านการบริหารจัดการแหล่งแร่ทองคำ กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์สำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ที่รัฐได้สำรวจและมีข้อมูลเพียงพอ ไม่อนุญาตให้ส่งออกโลหะผสมทองคำไปต่างประเทศ ไม่ให้สิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมการลงทุน การถ่ายทอดเทคโนโลยี จ้างเหมาบริการต่าง ๆ จากผู้ประกอบการไทยเป็นหลัก รวมถึงส่งเสริมให้มีช่องทางในการปรึกษาหารือและยกระดับการมีส่วนร่วมในเชิงนโยบายระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตลอดห่วงโซ่การผลิต

๒) ด้านผลประโยชน์ตอบแทนแก่รัฐและท้องถิ่น ปรับปรุงผลประโยชน์ให้ภาครัฐให้เหมาะสม ปรับเพิ่มผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ อบต. จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาหมู่บ้านรอบพื้นที่เหมืองแร่

๓) ด้านความปลอดภัย การป้องกันรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูพื้นที่ กำหนดให้มีการวางหลักประกันการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูพื้นที่ จัดตั้งกองทุน หลักประกัน และการประกันภัยต่างๆ จัดทำแนวพื้นที่กันชนการทำเหมือง (Buffer Zone) จัดทำข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน (Baseline Data) ก่อนการทำเหมือง

๔) ด้านการกำกับดูแลผู้ประกอบการ กำหนดให้มีคณะกรรมการควบคุมและเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง และเมื่อมีการร้องเรียนให้คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างทันท่วงทีและเป็นที่ยอมรับ รวมถึงกำหนดมาตรการเยียวยาและแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๕) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้ยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการจัดทำ EIA หรือ EHIA ในขั้นตอนการขอประทานบัตรต้องมีการรับฟังความคิดเห็น ถ้าไม่ได้ข้อยุติต้องมีการจัดทำประชามติของประชาชนในพื้นที่ ในขั้นตอนประกอบกิจการให้มีตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมเป็นคณะกรรมการควบคุมเฝ้าระวังผลกระทบจากการทำเหมือง

๖) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามและผ่านการทวนสอบมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคม CSR-DPIM เข้าร่วมโครงการด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของภาครัฐและชุมชนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงยกระดับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำให้มีความรับผิดชอบต่อมาตรฐานสากล (Responsible gold mining practice)

๗) ด้านอื่น ๆ กำหนดให้ใช้นโยบายนี้โดยอนุโลมกับผู้ถือประทานบัตรที่ขอต่ออายุหรือขอเพิ่มชนิดแร่ทองคำ แต่ไม่ใช้บังคับกับการร่อนแร่ทองคำ

ทั้งนี้ ในส่วนท้ายของบทที่ ๗ ได้เสนอข้อมูลที่ชี้ให้เห็นว่าข้อเสนอแนะในรายงานของ สศช. และความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ได้ถูกนำมาใช้และระบุเอาไว้ในกรอบนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำแล้ว